

Zdrowie online

Przedruk i rozpowszechnianie
tej publikacji **w całości** dozwolone
wyłącznie za zgodą CBOS.
Wykorzystanie **fragmentów**
oraz danych empirycznych
wymaga podania źródła

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 14 stycznia 2016 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

- ▶ Większość korzystających z internetu (79%) wyszukuje online informacje lub opinie o lekarzach i lekach, ponad jednej czwartej (27%) zdarza się kontaktować w ten sposób z lekarzami lub placówkami medycznymi, a jednej piątej (21%) – kupować przez internet leki, suplementy diety lub inny asortyment medyczny.
- ▶ Połowa internautów (50%) odwiedza strony dotyczące zdrowia, problemów z nim związanych oraz leczenia. Większość z nich nie korzysta ze stałych stron, wyszukuje je w zależności od potrzeb. Wśród pozostałych najpopularniejsze są duże portale o zdrowiu.
- ▶ Około jednej ósmej użytkowników internetu (13%) korzysta z forów lub grup dotyczących zdrowia. Tylko nieliczni (2%), poza czytaniem wpisów innych, sami się tam wypowiadają. Niewielu internautów (5%) przyznaje również, że zdarzyło im się kiedykolwiek udzielać w sieci porad dotyczących zdrowia.
- ▶ Większości badanych obecnych online (69%) zdarza się w sytuacji złego samopoczucia szukać w sieci informacji na temat swoich dolegliwości i sposobu radzenia sobie z nimi. Ponad jednej czwartej (28%) zdarza się w takim przypadku konsultować z innymi użytkownikami, a jednej siódmej (14%) – ustalać na podstawie informacji znalezionych w sieci własny sposób leczenia, bez konsultacji z lekarzem.
- ▶ Ponad połowa korzystających z internetu (59%) uzupełniała lub weryfikowała online informacje uzyskane od lekarza. Około jednej szóstej badanych (17%) po „konsultacji” z internetem postąpiła inaczej, niż zalecił lekarz, zmieniając sposób leczenia lub w ogóle zaprzestając go.

W tej i poprzedniej dekadzie miał miejsce dynamiczny wzrost liczby korzystających z internetu. Obecnie do grona regularnych użytkowników zalicza się dwie trzecie dorosłych Polaków (66%). Równocześnie internet zmieniał się też jakościowo – poszerzał się zakres usług i funkcji, z których można korzystać online. Zdrowie, ze zrozumiałych względów, lokuje się w centrum zainteresowania ludzi i jest, co potwierdzają badania¹, jedną z najważniejszych wartości, które kierunkują nasze działania. W jednym z ostatnich sondaży² sprawdziliśmy, czy i w jakim stopniu Polacy wykorzystują internet do celów związanych ze zdrowiem i leczeniem. Interesowało nas między innymi to, jak wielu dorosłych poszukuje online informacji medycznych, czy są one wiarygodnym źródłem wiedzy, czy mogą stanowić konkurencję dla klasycznych konsultacji z lekarzem, stając się w pewnym sensie podstawą kwestionowania zaleceń lekarskich, a także pomocą w autodiagnozie i leczeniu na własną rękę. Chcieliśmy się również dowiedzieć, jak często kontakty między pacjentami a placówkami medycznymi czy lekarzami mają miejsce w internecie, a także jaką popularnością cieszy się kupowanie przez internet leków.

ZASTOSOWANIA INTERNETU ZWIĄZANE ZE ZDROWIEM

Do jakich zastosowań z zakresu zdrowia i medycyny służy Polakom internet? Z deklaracji badanych wynika, że przede wszystkim do poszukiwania informacji: najczęściej ogólnych, o lekarzach i usługach medycznych (70%, w tym 29% zdarza się to często), nieco rzadziej o lekach i ich działaniu (61%, w tym 23% często), a ponadto do sprawdzania opinii na temat lekarzy (55%, w tym 24% często). Skala wykorzystywania internetu do kontaktu z placówkami medycznymi jest zdecydowanie mniejsza. Na wizyty lekarskie umawia się za pośrednictwem internetu 17% użytkowników (przy czym 7% umawia się w taki sposób często), tyle samo (17%, z czego 5% często) odbiera online wyniki badań. Nielicznym zdarza się

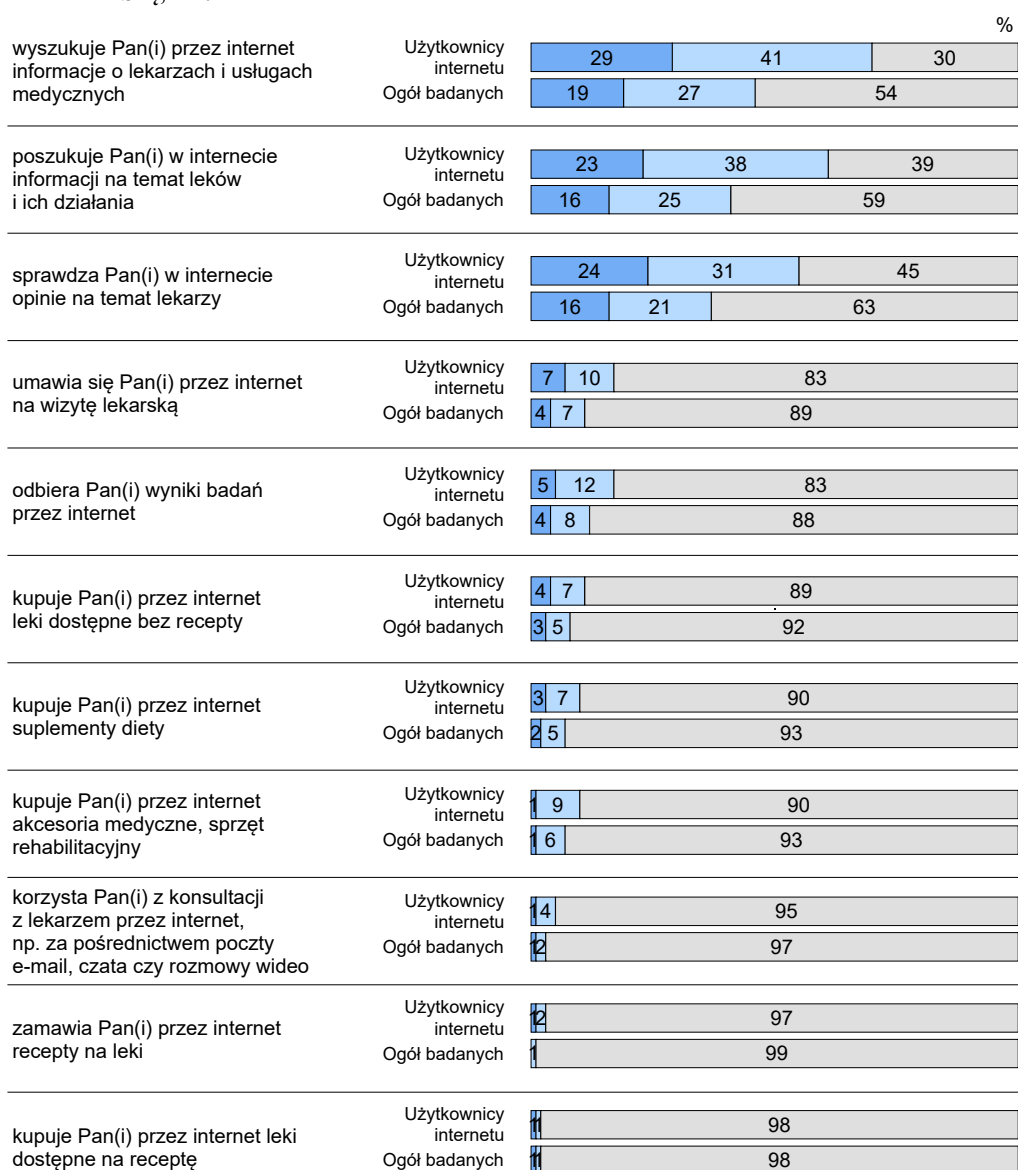
¹ Zob. komunikat CBOS „Zdrowie i prozdrowotne zachowania Polaków”, październik 2016 (oprac. R. Boguszewski).

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (316) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 8–15 września 2016 roku na liczącej 981 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

korzystać z konsultacji z lekarzem przez internet, np. za pośrednictwem poczty elektronicznej, czata lub rozmowy wideo (5%), jak również zamawiać tą drogą recepty na leki (3%). Stosunkowo niewielu dokonuje w internecie zakupu leków i asortymentu medycznego. Leki dostępne bez recepty kupuje w sieci co dziesiąty badany (11%, w tym 4% często), suplementy diety – 10% (w tym 3% często) i tyle samo – akcesoria medyczne i sprzęt rehabilitacyjny (10%, w tym 1% często). Nielicznym internautom (2%) zdarza się kupować w ten sposób leki dostępne na receptę.

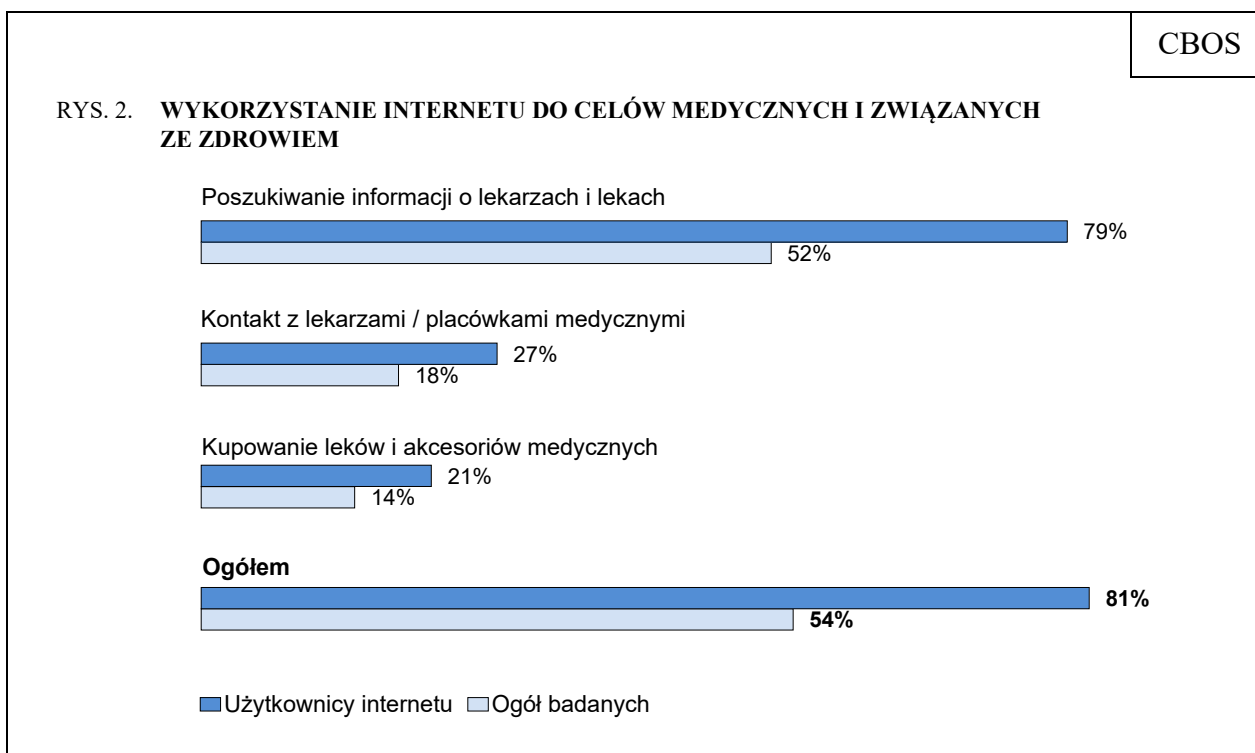
CBOS

RYS. 1. CZY ZDARZA SIĘ, ŻE:

■ Tak, często ■ Tak, ale rzadko ■ Nie

W ujęciu syntetycznym powyższe działania podejmowane online kształtują się następująco: ośmiu na dziesięciu użytkowników (79%, czyli 52% ogółu badanych) poszukuje w internecie informacji medycznych, ponad jedna czwarta (27%, czyli 18% ogółu) kontaktuje się w ten sposób z placówkami medycznymi i lekarzami, a jedna piąta (21%, czyli 14% ogółu) nabywa przez internet leki lub akcesoria medyczne.

Jakie są różnicowania społeczne w zakresie medycznego wykorzystania internetu? Wyraźnie bardziej aktywne pod tym względem, zwłaszcza w poszukiwaniu informacji i kontaktowaniu się z placówkami medycznymi, są internautki niż internauci. Ponadto *in plus* wyróżniają się badani mający wyższe wykształcenie, mieszkańcy dużych miast, zwłaszcza największych aglomeracji, a także – jeśli chodzi o dwa wyszczególnione aspekty (informacja, kontakt) – osoby znajdujące się w złej sytuacji ekonomicznej oraz użytkownicy, którzy zadeklarowali, że w ciągu ostatnich dwunastu miesięcy leczyli się zarówno w ramach systemu powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego, jak i poza nim lub korzystali wyłącznie z usług nierefundowanych przez NFZ. Stosunkowo rzadko informacji medycznych online szukali najstarsi internauci.

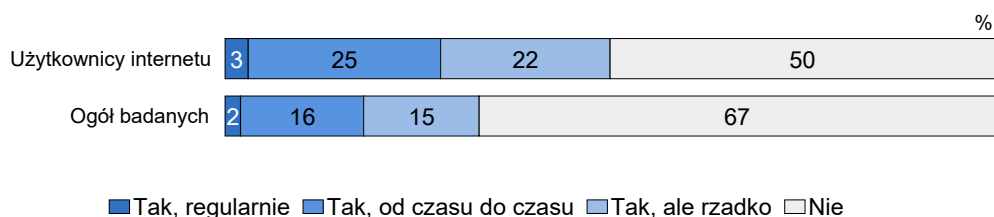
Tabela 1

Cechy społeczno-demograficzne użytkowników internetu		Wykorzystanie internetu do celów związanych ze zdrowiem wśród użytkowników sieci			
		Poszukiwanie informacji o lekarzach i lekach	Kontakt z lekarzami / placówkami medycznymi	Kupowanie leków i akcesoriów medycznych	Ogółem
		w procentach			
Ogółem		79	27	21	81
Płeć	Mężczyźni	67	21	18	71
	Kobiety	89	33	23	91
Wiek	18–24 lata	81	20	22	84
	25–34	83	30	24	84
	35–44	76	31	20	77
	45–54	81	29	21	84
	55–64	81	22	17	82
	65 lat i więcej	68	21	18	77
Miejsce zamieszkania	Wieś	73	21	17	74
	Miasto do 19 999	75	15	16	75
	20 000 – 99 999	81	26	18	85
	100 000 – 499 999	85	38	32	89
	500 000 i więcej mieszkańców	85	46	29	92
Wykształcenie	Podstawowe lub gimnazjalne	77	19	20	77
	Zasadnicze zawodowe	74	11	7	75
	Średnie	75	21	13	77
	Wyższe	87	46	36	91
Sytuacja materialna	Zła*	91	47	18	91
	Przeciętna	79	22	24	80
	Dobra	78	28	19	81
Wizyty lekarskie w ciągu ostatnich 12 miesięcy	W ramach NFZ	77	22	19	80
	Poza NFZ	87	41	24	87
	W ramach NFZ i poza nim	92	37	25	95

* Uwaga – niewielka liczebność

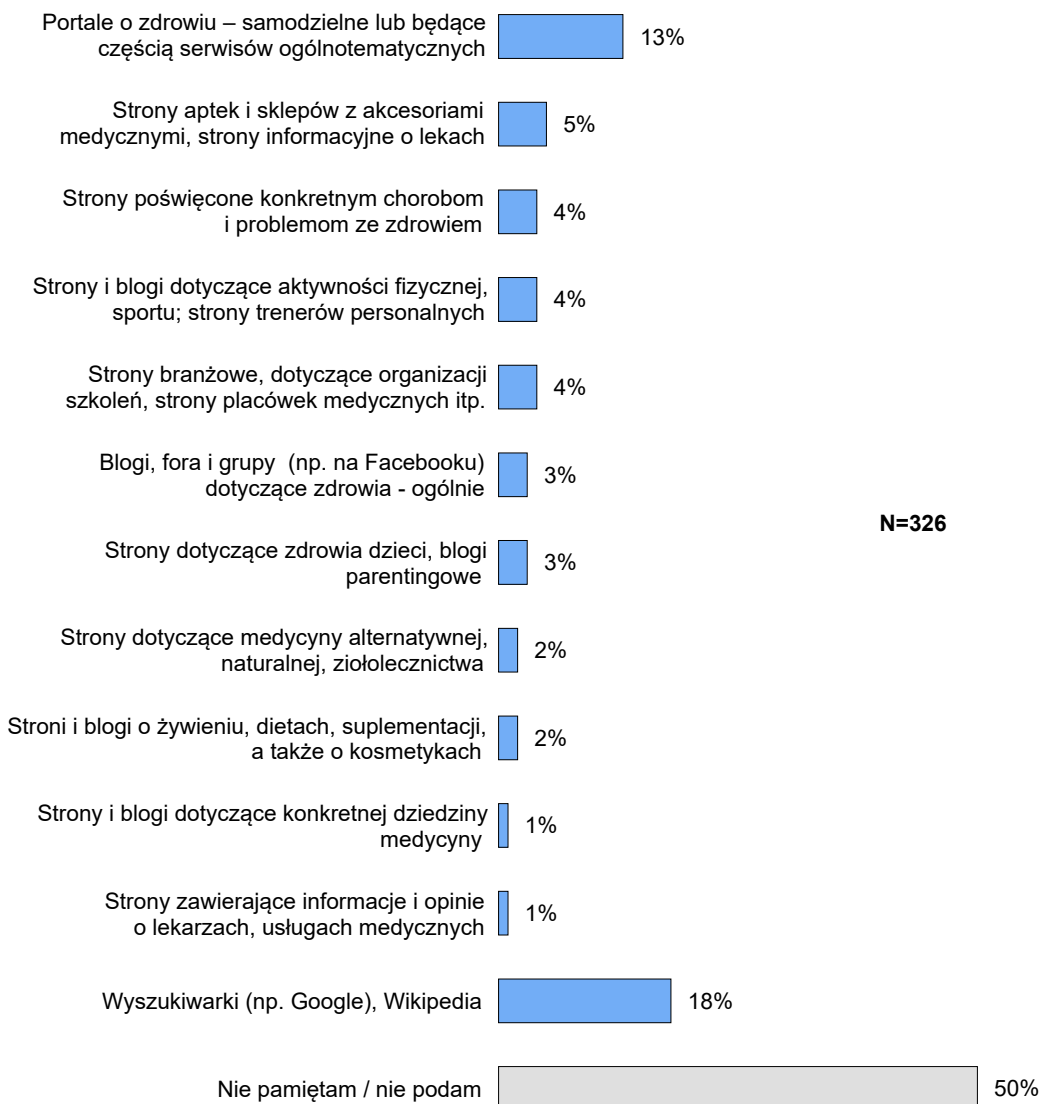
Co drugi użytkownik internetu (50% – czyli jedna trzecia ogółu dorosłych) odwiedza strony internetowe dotyczące zdrowia, problemów z nim związanych i leczenia. Spośród nich nieliczni (3%) deklarują, że robią to regularnie, jedna czwarta (25%) wchodzi na nie od czasu do czasu, a ponad jedna piąta (22%) – sporadycznie. W największym stopniu zależy to od płci – internautki korzystają z takich stron zauważalnie częściej niż internauci, a także od poziomu wykształcenia i w pewnym stopniu od czynnika z nim powiązanego, czyli wielkości miejsca zamieszkania: pod względem odwiedzania stron dotyczących zdrowia i medycyny wyróżniają się użytkownicy najlepiej wykształceni i mieszkańcy największych aglomeracji.

RYS. 3. CZY ODWIEDZA PAN(I) JAKIEŚ STRONY INTERNETOWE LUB BLOGI DOTYCZĄCE ZDROWIA, PROBLEMÓW Z NIM ZWIĄZANYCH, CHOROÓB, A TAKŻE LECZENIA, LEKÓW I SUPLEMENTÓW DIETY?

Znaczny odsetek badanych deklaruje, że nie pamięta nazw stron dotyczących zdrowia, które odwiedza (50%), lub też nie ma stałych stron i każdorazowo korzysta z wyszukiwarki w celu znalezienia potrzebnych informacji (18%). Wśród pozostałych najpopularniejsze są portale dedykowane zdrowiu (13%) – samodzielne lub będące częścią serwisów o zróżnicowanej tematyce. Co dwudziesty internauta (5%) odwiedza strony aptek i sklepów z artykułami medycznymi, a także witryny zawierające informacje i opinie o lekach. Zbliżona liczebnie grupa (4%) przegląda strony poświęcone konkretnym chorobom i problemom ze zdrowiem. Tyle samo odwiedza strony dotyczące aktywności fizycznej, uprawiania sportu (4%), np. prowadzone przez trenerów personalnych, a ponadto strony branżowe związane ze zdrowiem i medycyną (4%). Równie rzadko wymieniane są blogi, fora i grupy w serwisach społecznościowych, bez doprecyzowania, czego konkretnie dotyczą (3%), a także strony poświęcone zdrowiu dzieci i blogi parentingowe (3%), witryny dotyczące medycyny niekonwencjonalnej, naturalnej i ziołolecznictwa (2%), a poza tym diet, żywienia, suplementacji i kosmetyków (2%). Sporadycznie są to strony odnoszące się do konkretnej dziedziny medycyny (1%), np. kardiologii, dermatologii, neurologii oraz zawierające opinie o lekarzach (1%).

RYS. 4. STRONY INTERNETOWE DOTYCZĄCE ZDROWIA

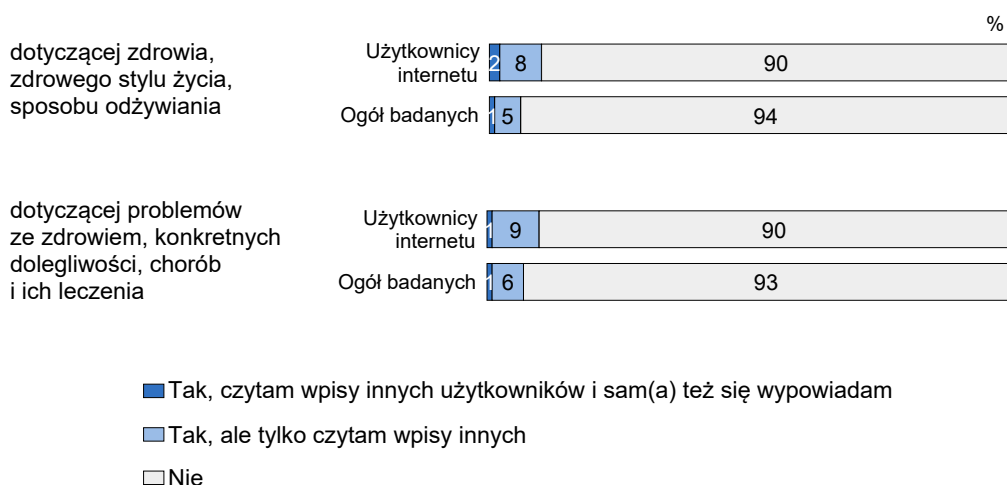

N=326

Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ ankietowani mogli wymienić więcej niż jedną stronę

Okolo jednej ósmej użytkowników internetu (13%, czyli 8% ogółu dorosłych) uczestniczy w forach i grupach związanych ze zdrowiem i medycyną, przy czym nieliczni, poza czytaniem wpisów innych, sami się tam wypowiadają (2%, czyli 1% ogółu badanych). Jedna dziesiąta (10%) odwiedza fora i grupy dotyczące zdrowia ogólnie – zdrowego stylu życia, odżywiania – i tyle samo (10%) bywa na stronach dotyczących chorób i problemów ze zdrowiem.

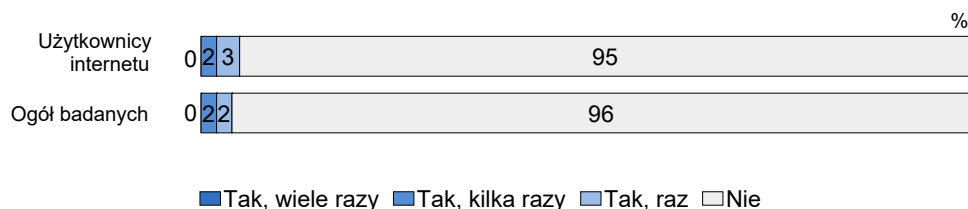
RYS. 5. CZY UCZESTNICZY PAN(I) W INTERNETOWYM FORUM LUB GRUPIE:

Pod względem uczestnictwa w forach i grupach internetowych poświęconych zdrowiu, zdrowemu stylowi życia i dietom wyróżniają się najmłodszy internauci. Nie tylko częściej od starszych użytkowników czytają wpisy innych (14%), ale także częściej sami się tam wypowiadają (6%). Warto jednak zaznaczyć, że ich aktywność na forach i w grupach dotyczących chorób i problemów ze zdrowiem nie różni się znacząco od przeciętnej.

Co dwudziesty internauta (5%, czyli 4% ogółu dorosłych) udzielał online porad dotyczących zdrowia, np. na temat radzenia sobie z jakimiś problemami, sposobów leczenia czy leków.

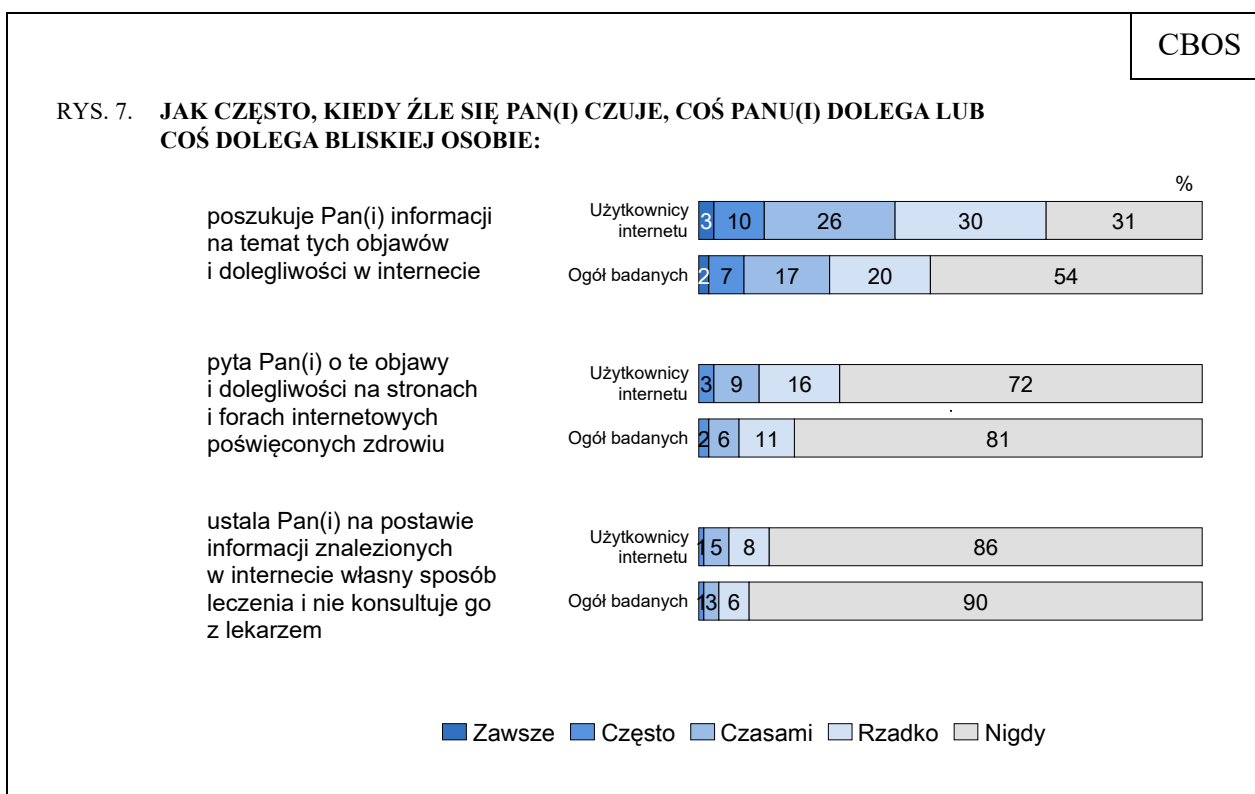
RYS. 6. CZY ZDARZYŁO SIĘ PANU(I) UDZIELAĆ W INTERNECIE INNYM UŻYTKOWNIKOM PORAD DOTYCZĄCYCH ZDROWIA, RADZENIA SOBIE Z JAKIMIŚ PROBLEMAMI ZDROWOTNYMI, LECZENIA CZY LEKÓW?

Minimalnie częściej niż inni porad dotyczących zdrowia udzielali internauci zatrudnieni jako pracownicy administracyjno-biurowi, najslabiej wykształceni, a także bezrobotni oraz niepracujący zarobkowo zajmujący się domem.

LECZENIE

W sytuacji choroby lub problemów ze zdrowiem niemal siedmiu na dziesięciu korzystających z sieci (69%, czyli 46% ogółu badanych) szuka w internecie informacji na temat danych objawów i dolegliwości, przy czym 13% robi to często, jedna czwarta (26%) – czasami, a blisko jedna trzecia (30%) – rzadko. Ponad jednej czwartej korzystających z internetu (28%, czyli 19% ogółu) zdarza się w takim przypadku pytać online innych o te objawy i dolegliwości, przy czym większości z nich – rzadko (16%) lub czasami (9%). Na tym tle relatywnie najmniej internautów (14%, czyli 10% ogółu) ustala na podstawie informacji znalezionych w sieci własny sposób leczenia i nie konsultuje go z lekarzem: 8% postępuje w ten sposób rzadko, 5% – od czasu do czasu, a bardzo nieliczni (1%) – często. Ogólnie rzecz biorąc, niemal dwie piąte badanych (37%) zadeklarowało podejmowanie jednego z wymienionych działań, jedna czwarta (25%) – dwóch, a 8% – wszystkich trzech.

Pod względem wykorzystywania internetu w radzeniu sobie z problemami zdrowotnymi *in plus* wyróżniają się przede wszystkim internautki, młodszy użytkownicy (zwłaszcza najmłodszy), najlepiej wykształceni, a także niezadowoleni z własnej sytuacji materialnej. Warto zaznaczyć, że najmłodszy badani oraz mający wyższe wykształcenie częściej

niż pozostali deklarują, że zdarza im się na podstawie informacji znalezionych w sieci samodzielnie ustalać sposób leczenia bez konsultowania go z lekarzem, z kolei osoby znajdujące się w złej sytuacji materialnej relatywnie często w celu zdiagnozowania problemu i znalezieniu rozwiązania konsultują się online z innymi użytkownikami, zadając pytania o swoje dolegliwości. Zauważalnie rzadziej niż przeciętnie informacji na temat leczenia poszukują w internecie najstarsi użytkownicy, mężczyźni, a także – co ciekawe – badani deklarujący niewielkie zaufanie do lekarzy. Choć wydawałoby się, że w przypadku tej ostatniej grupy internet powinien być naturalną alternatywą przy zdobywaniu informacji potrzebnych do leczenia, to jednak prawdopodobnie kluczowa okazuje się tu nieufność do wiedzy medycznej – zarówno tej przekazywanej w „realu”, jak i online.

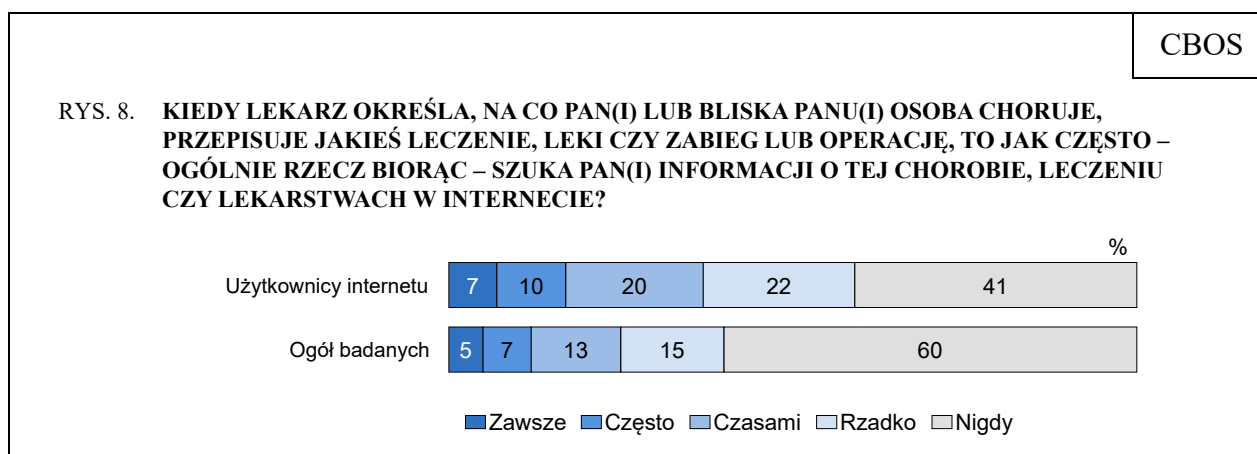
Tabela 2

Cechy społeczno-demograficzne użytkowników internetu		Odsetki internautów, którym zdarza się w sytuacji złego samopoczucia, choroby:			
		szukać online informacji na ten temat	zadawać online pytania na ten temat	ustalić leczenie na podstawie informacji znalezionych w sieci	podjąć wszystkie trzy działania
		w procentach			
Ogółem		69	28	14	8
Płeć	Mężczyźni	58	26	13	7
	Kobiety	78	30	16	9
Wiek	18–24 lata	74	32	23	15
	25–34	75	31	15	9
	35–44	69	24	18	9
	45–54	71	30	12	6
	55–64	61	25	10	5
	65 lat i więcej	46	21	4	2
Miejsce zamieszkania	Wieś	63	28	17	11
	Miasto do 19 999	69	33	7	2
	20 000 – 99 999	74	28	15	8
	100 000 – 499 999	72	21	17	8
	500 000 i więcej mieszkańców	68	28	12	8
Wykształcenie	Podstawowe lub gimnazjalne	69	44	17	14
	Zasadnicze zawodowe	57	23	11	6
	Średnie	65	26	11	7
	Wyższe	80	28	20	8
Sytuacja materialna	Zła*	70	49	18	12
	Przeciętna	68	26	16	8
	Dobra	69	27	14	8
Wizyty lekarskie w ciągu ostatnich 12 miesięcy	W ramach NFZ	66	28	14	7
	Poza NFZ	76	34	14	10
	W ramach NFZ i poza nim	75	28	15	9
Zaufanie do lekarza	Duże	71	30	14	8
	Małe	51	15	13	5

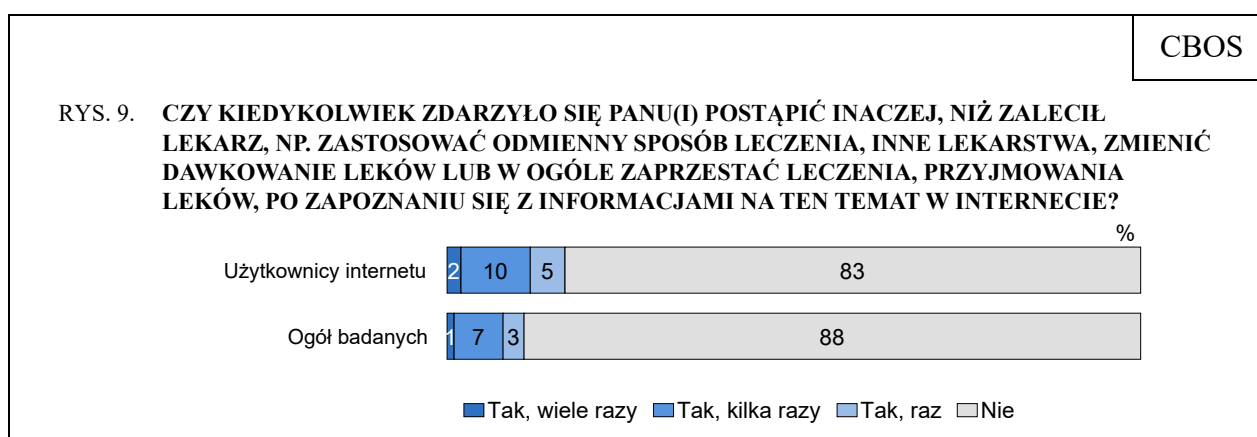
* Uwaga – niewielka liczebność

AUTORYTET INTERNETU

Wprawdzie większość respondentów ma duże zaufanie do lekarzy, u których się leczą³, jednak niemal sześciu na dziesięciu użytkowników internetu (59%, czyli 40% ogółu badanych) twierdzi, że zdarza im się weryfikować online diagnozę i zalecenia lekarza lub po prostu szukać po wizycie dodatkowych informacji dotyczących np. sposobu leczenia, przepisanych leków, zaordynowanych zabiegów czy operacji. Jedna szósta (17%) robi to zawsze lub często, jedna piąta (20%) – czasami, a pozostali (22%) – sporadycznie.

Mniej więcej jedna szósta internautów (17%) przynajmniej raz postąpiła inaczej, niż zalecił im lekarz – zastosowała odmienny sposób leczenia, inne lekarstwa, zmieniła dawkowanie leków lub w ogóle zaprzestała leczenia czy przyjmowania leków – po zapoznaniu się z informacjami na ten temat w internecie.

³ Duże zaufanie do lekarzy deklaruje 86% internautów (tj. 83% ogółu dorosłych), a niewielkie – 12% (14% ogółu badanych).

Częste sprawdzanie lub uzupełnianie w internecie informacji uzyskanych od lekarza sprzyja, co zrozumiałe, podejmowaniu decyzji o zmianie sposobu leczenia.

Tabela 3

Kiedy lekarz określa, na co Pan(i) lub bliska Panu(i) osoba choruje, przepisuje jakieś leczenie, leki czy zabieg lub operację, to jak często – ogólnie rzecz biorąc – szuka Pan(i) informacji o tej chorobie, leczeniu czy lekarstwach w internecie?	Czy kiedykolwiek zdarzyło się Panu(i) postąpić inaczej, niż zalecił lekarz, np. zastosować odmienny sposób leczenia, inne lekarstwa, zmienić dawkowanie leków lub w ogóle zaprzestać leczenia, przyjmowania leków, po zapoznaniu się z informacjami na ten temat w internecie?			
	Tak, wiele razy	Tak, kilka razy	Tak, raz	Nie
	w procentach			
Zawsze / często	8	22	8	62
Czasami	1	12	10	77
Rzadko	1	8	6	86
Nigdy	0	6	0	94

Osoby, które poszerzają lub weryfikują online informacje uzyskane od lekarzy, to znacznie częściej kobiety niż mężczyźni (70% wobec 46%), a ponadto relatywnie często internauci z dużych miast, zwłaszcza z największych aglomeracji (74%), najlepiej wykształceni (74%), a także osoby znajdujące się w złej sytuacji materialnej (70%). Ankietowanym mającym wyższe wykształcenie częściej niż przeciętnie (26% wobec 17%) zdarzało się również zmienić na podstawie informacji znalezionych w sieci zalecony przez lekarza sposób leczenia. W mniejszym stopniu niż inni zainteresowani sprawdzaniem opinii lekarzy są najstarsi internauci (robiło to 43% z nich, a wśród ogółu użytkowników – 59%). Badani mający duże zaufanie do lekarzy częściej niż respondenci nieufający im sprawdzali w sieci diagnozy i zalecenia otrzymane w trakcie wizyty lekarskiej (60% wobec 46%), ale tym drugim nieco częściej zdarzało się zmieniać przepisany sposób leczenia po „skonsultowaniu” go z internetem (24% wobec 16%).

Tabela 4

Zaufanie do lekarzy	Kiedy lekarz określa, na co Pan(i) lub bliska Panu(i) osoba choruje, przepisuje jakieś leczenie, leki czy zabieg lub operację, to jak często – ogólnie rzecz biorąc – szuka Pan(i) informacji o tej chorobie, leczeniu czy lekarstwach w internecie? Odpowiedzi użytkowników internetu			
	Zawsze / często	Czasami	Rzadko	Nigdy
	w procentach			
Duże	18	20	22	40
Małe	8	17	21	54

Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Tabela 5

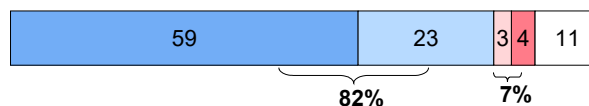
Zaufanie do lekarzy	Czy kiedykolwiek zdarzyło się Panu(i) postąpić inaczej, niż zalecił lekarz, np. zastosować odmienny sposób leczenia, inne lekarstwa, zmienić dawkowanie leków lub w ogóle zaprzestać leczenia, przyjmowania leków, po zapoznaniu się z informacjami na ten temat w internecie? Odpowiedzi użytkowników internetu			
	Tak, wiele razy	Tak, kilka razy	Tak, raz	Nie
	w procentach			
Duże	2	9	5	84
Małe	3	14	7	76

Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

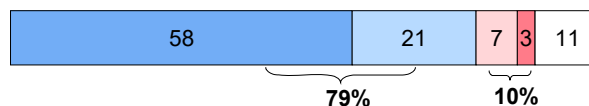
Czy w sprawach związanych ze zdrowiem i leczeniem można polegać na internecie? Opinie na ten temat są na ogół krytyczne. Zdecydowana większość Polaków (82%) uważa, że samodzielne leczenie na podstawie informacji znalezionych online, bez wcześniejszej konsultacji z lekarzem, jest ryzykowne (nie zgadza się z tym 7% badanych). Niemal ośmiu na dziesięciu badanych (79%) z rezerwą podchodzi do kupowania leków przez internet, obawiając się braku kontroli nad tym, co w ten sposób kupują (10% nie ma takich obaw). Siedmiu na dziesięciu respondentów (71%) twierdzi, że w internecie na tematy związane ze zdrowiem często wypowiadają się osoby niemające odpowiedniej wiedzy i kompetencji, żeby udzielać porad innym, natomiast jedna dziesiąta (11%) nie podziela tej opinii. Z poglądem, że w internecie można uzyskać dokładniejsze informacje na temat problemów związanych ze zdrowiem i sposobów radzenia sobie z nimi niż podczas wizyty u lekarza, zgadza się jedna piąta badanych (21%), natomiast większość (61%) to kwestionuje. Nieznacznie mniejsza grupa respondentów (58%) twierdzi, że nie jest prawdą, iż porady internautów zmagających się z tym samym problemem zdrowotnym, np. chorujących na tę samą chorobę, są przeważnie bardziej wartościowe niż porady lekarza, natomiast mniej więcej co piąty (22%) uważa głosy takich osób za bardziej użyteczne.

RYS. 10. CZY ZGADZA SIĘ PAN(I) Z NASTĘPUJĄCYMI STWIERDZENIAMI CZY TEŻ NIE?

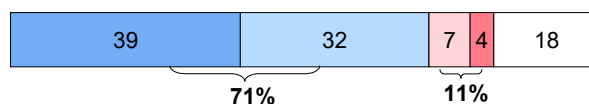
Samodzielne leczenie się na podstawie informacji znalezionych w internecie, bez wcześniejszej konsultacji z lekarzem, jest ryzykowne

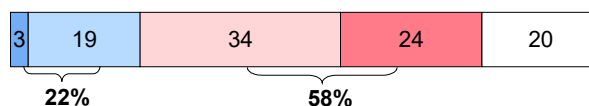
Kupowanie przez internet leków jest ryzykowne, bo nie wiadomo, co tak naprawdę kupujemy

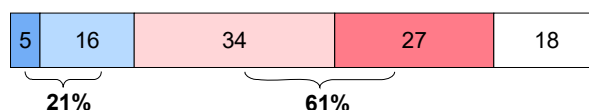
W internecie na tematy związane ze zdrowiem często wypowiadają się ludzie niemający odpowiedniej wiedzy i kompetencji, żeby udzielać porad innym

Porady w internecie osób, które zmagają się z tym samym problemem zdrowotnym, np. chorują na tę samą chorobę, są często bardziej wartościowe niż porady lekarza

W internecie można na ogół uzyskać dokładniejsze informacje na temat problemów związanych ze zdrowiem i sposobów radzenia sobie z nimi niż w trakcie wizyty u lekarza

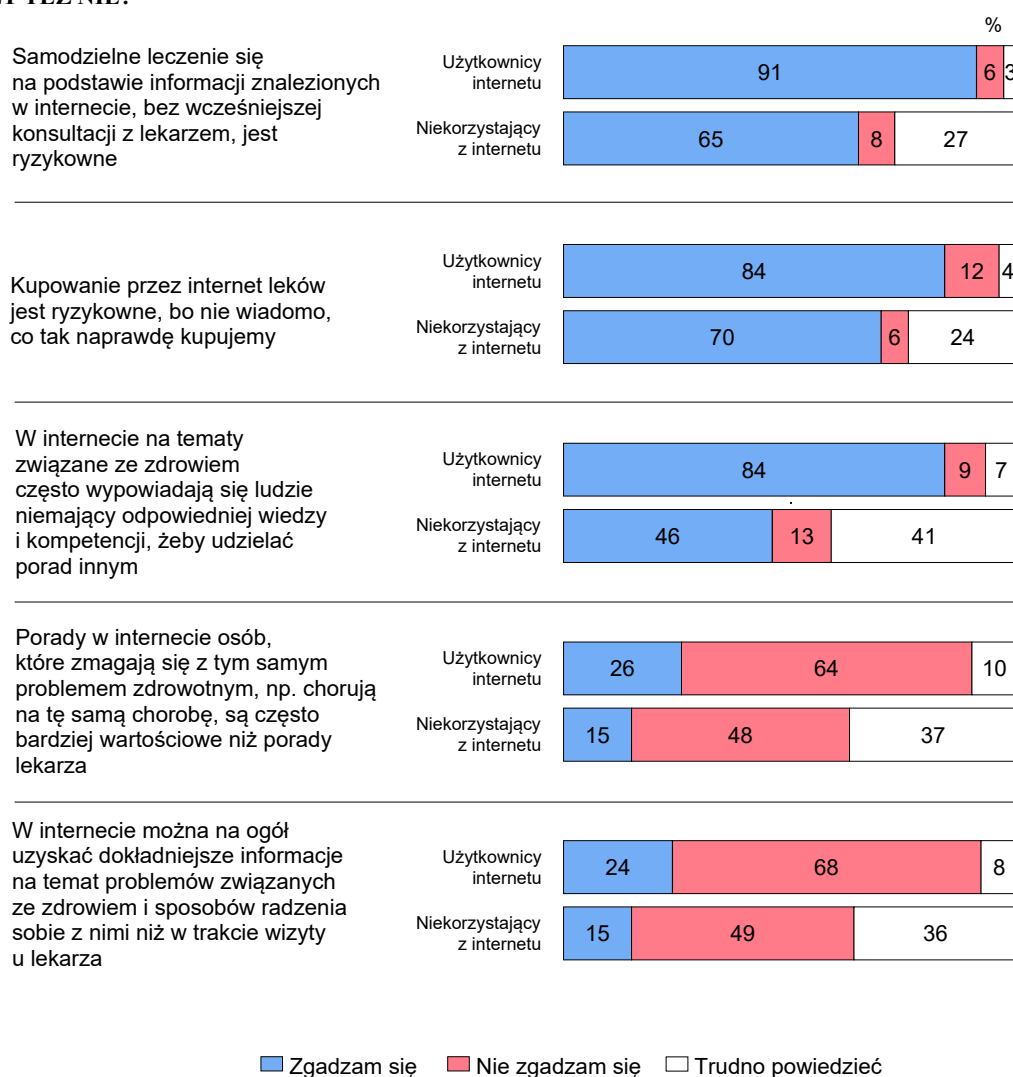

■ Zdecydowanie się zgadzam
 ■ Raczej się zgadzam
 ■ Raczej się nie zgadzam
 ■ Zdecydowanie się nie zgadzam
 ■ Trudno powiedzieć

Stosunek internautów do internetu jako źródła wiedzy medycznej i kanału dystrybucji leków nie jest bardziej przychylny niż stosunek badanych niekorzystających z sieci. Różnią się oni przede wszystkim stopniem wyrobienia opinii na ten temat. Jeśli rozpatrywać deklaracje po wyłączeniu tych, którzy nie mają zdania, można nawet zauważyć, że w niektórych kwestiach (np. w ocenie kompetencji wypowiadających się na tematy medyczne) użytkownicy internetu są bardziej krytyczni od osób niekorzystających z sieci.

CBOS

RYS. 11. CZY ZGADZA SIĘ PAN(I) Z NASTĘPUJĄCYMI STWIERDZENIAMI CZY TEŻ NIE?

Opinie o użyteczności i wiarygodności dostępnej w internecie wiedzy medycznej są w pewnym stopniu powiązane z zaufaniem do lekarzy. Internauci, którzy deklarują małe zaufanie do lekarzy, u których się leczą, częściej niż darzący ich dużym zaufaniem są zdania, że w sieci można uzyskać dokładniejsze informacje medyczne niż podczas wizyty u lekarza. Nieco częściej niż pozostali nie zgadzają się oni także z tym, że porad na tematy związane ze zdrowiem udzielają online przeważnie osoby niekompetentne.

Tabela 6

Zaufanie do lekarzy	W internecie można na ogół uzyskać dokładniejsze informacje na temat problemów związanych ze zdrowiem i sposobów radzenia sobie z nimi niż w trakcie wizyty u lekarza. Odpowiedzi użytkowników internetu		
	Zgadzam się	Nie zgadzam się	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Duże	21	71	7
Małe	42	46	13

Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Tabela 7

Zaufanie do lekarzy	W internecie na tematy związane ze zdrowiem często wypowiadają się ludzie niemający odpowiedniej wiedzy i kompetencji, żeby udzielać porad innym. Odpowiedzi użytkowników internetu		
	Zgadzam się	Nie zgadzam się	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Duże	86	8	6
Małe	74	16	10

Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Bardziej nieufni wobec korzystania z informacji medycznych dostępnych w sieci są najstarsi internauci, co wyraża się w tym, że w większym stopniu niż pozostali kwestionują przedkładanie internetowych źródeł wiedzy nad konsultację z lekarzem. Częściej także dzielą oni obawy dotyczące kupowania online leków. Lepsze nastawienie do „samoleczenia” na podstawie informacji znalezionych w internecie, jak również kompetencji osób wypowiadających się online w kwestiach dotyczących zdrowia i leczenia, prezentują osoby deklarujące najniższe dochody i złą sytuację materialną swojego gospodarstwa domowego. Kupowanie leków przez internet za ryzykowne relatywnie rzadziej uznają użytkownicy z największych aglomeracji oraz najlepiej wykształceni.

Mimo dość ostrożnego i raczej krytycznego nastawienia do treści dotyczących zdrowia i leczenia dostępnych w internecie, znaczna część Polaków w mniejszym lub większym stopniu korzysta z sieci w tym zakresie, głównie w wymiarze informacyjnym, np. po to, by znaleźć informacje lub opinie o lekarzach, lekach, a także dowiedzieć się czegoś o swoich problemach ze zdrowiem, w mniejszym stopniu zaś po to, by kontaktować się z lekarzami lub placówkami medycznymi przez internet, kupować tą drogą leki i inny asortyment medyczny. Wprawdzie większość badanych obecnych online, w sytuacji złego samopoczucia, choroby swojej lub kogoś bliskiego szuka w sieci informacji na temat tych dolegliwości i sposobu radzenia sobie z nimi, to jednak stosunkowo niewielka grupa konsultuje się w tej sprawie z innymi użytkownikami, a jeszcze mniej osób przyznaje, że zdarza im się ustalać na podstawie wiedzy dostępnej w sieci własny sposób leczenia i nie konsultować go z lekarzem. Niezależnie od dużego zaufania do lekarzy, ponad połowie korzystających z internetu zdarza się uzupełniać lub weryfikować online informacje uzyskane od lekarza. Jednak tylko około jednej szóstej badanych po „konsultacji” z internetem postąpiło inaczej, niż zalecił lekarz, zmieniając sposób leczenia lub w ogóle go zaprzestając.

#

Opracował
Michał FELIKSIAK

A N E K S

Tabela 1

		ODPOWIEDZI UŻYTKOWNIKÓW INTERNETU				Liczba osób
		Czy odwiedza Pan(i) jakieś strony internetowe lub blogi dotyczące zdrowia, problemów z nim związanych, chorób, a także leczenia, leków i suplementów diety?				
		Tak, regularnie	Tak, od czasu do czasu	Tak, ale rzadko	Nie	
		%	%	%	%	
Ogółem		3	25	22	50	650
Płeć	Mężczyźni	1	16	21	63	304
	Kobiety	5	32	24	39	347
Wiek	18–24 lata	3	29	24	44	74
	25–34	4	23	23	50	178
	35–44	5	22	24	49	159
	45–54	1	27	21	51	104
	55–64	1	23	20	57	79
	65 lat i więcej	2	28	19	51	56
Miejsce zamieszkania	Wieś	3	24	20	52	217
	Miasto do 19 999	3	18	23	56	92
	20 000 – 99 999	3	30	21	46	167
	100 000 – 499 999	2	18	25	56	109
	500 000 i więcej mieszk.	5	32	28	35	65
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	2	25	23	50	65
	Zasadnicze zawodowe	3	20	20	57	125
	Średnie	2	19	21	58	235
	Wyższe	5	33	25	38	226
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	4	34	22	40	113
	Średni personel, technicy	2	23	14	61	33
	Pracownicy adm.-biurowi	3	21	30	45	56
	Pracownicy usług		26	17	57	54
	Robotnicy wykwalifikowani	3	13	19	64	76
	Robotnicy niewykwalifik.		20	17	63	27
	Rolnicy		11	26	63	31
	Pracujący na własny rach.	6	8	26	60	37
	Bezrobotni		27	21	52	27
	Emeryci	2	24	24	50	76
	Renciści		24	25	52	18
	Uczniowie i studenci	6	33	26	35	38
	Gospodynie domowe i inni	6	37	22	35	65
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	4	37	18	41	111
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	2	28	15	54	71
	sekt. pryw. poza rolnict.	3	13	25	59	215
	prywatnym gosp. rolnym	3	17	23	57	34
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	5	21	23	50	67
	Od 650 zł do 999 zł	6	21	28	45	74
	Od 1000 zł do 1399 zł		36	22	42	92
	Od 1400 zł do 1999 zł	2	21	23	54	92
	2000 zł i więcej	3	27	23	47	114
Ocena własnych war. mater.	Złe	6	6	26	62	33
	Średnie	4	27	21	48	211
	Dobre	2	25	23	50	407
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	15	20	26	40	22
	Raz w tygodniu	2	29	22	47	276
	1–2 razy w miesiącu	2	25	17	56	100
	Kilka razy w roku	2	18	25	54	160
	W ogóle nie uczestniczy	5	23	25	47	85
Poglądy polityczne	Lewica	6	23	23	48	101
	Centrum	2	24	19	55	195
	Prawica	2	31	23	43	184
	Trudno powiedzieć	3	19	25	53	162

Tabela 2

ODPOWIEDZI UŻYTKOWNIKÓW INTERNETU					
		Czy zgadza się Pan(i) z następującym stwierdzeniem czy też nie? W internecie można na ogół uzyskać dokładniejsze informacje na temat problemów związanych ze zdrowiem i sposobów radzenia sobie z nimi niż w trakcie wizyty u lekarza			Liczba osób
		Zgadzam się	Nie zgadzam się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		24	68	8	649
Płeć	Mężczyźni	22	67	11	304
	Kobiety	26	68	6	346
Wiek	18–24 lata	22	70	8	74
	25–34	30	65	6	177
	35–44	20	69	11	159
	45–54	31	61	7	104
	55–64	17	70	13	79
	65 lat i więcej	17	77	6	56
Miejsce zamieszkania	Wieś	24	66	10	216
	Miasto do 19 999	23	69	8	92
	20 000 – 99 999	30	62	7	167
	100 000 – 499 999	21	73	6	109
	500 000 i więcej mieszk.	17	74	9	65
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	25	70	6	65
	Zasadnicze zawodowe	27	64	10	125
	Średnie	21	70	9	235
	Wyższe	26	67	7	225
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	20	72	8	113
	Średni personel, technicy	22	72	6	33
	Pracownicy adm.-biurowi	24	65	11	55
	Pracownicy usług	32	61	8	54
	Robotnicy wykwalifikowani	25	61	14	76
	Robotnicy niewykwalifik.	25	75		27
	Rolnicy	35	51	14	31
	Pracujący na własny rach.	15	74	10	37
	Bezrobotni	28	64	9	27
	Emeryci	19	72	9	76
	Renciści	9	84	6	18
	Uczniowie i studenci	21	77	2	38
	Gospodynie domowe i inni	34	60	5	65
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	21	70	9	111
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	24	70	7	70
	sekt. pryw. poza rolnict.	24	66	10	215
	prywatnym gosp. rolnym	32	53	15	34
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	18	76	7	67
	Od 650 zł do 999 zł	32	63	6	74
	Od 1000 zł do 1399 zł	25	69	6	92
	Od 1400 zł do 1999 zł	18	73	9	92
	2000 zł i więcej	27	69	5	114
Ocena własnych war. mater.	Złe	18	71	11	33
	Średnie	25	62	13	210
	Dobre	24	70	6	407
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	38	62		22
	Raz w tygodniu	20	73	7	276
	1–2 razy w miesiącu	30	61	9	100
	Kilka razy w roku	21	71	9	160
	W ogóle nie uczestniczy	33	55	12	85
Poglądy polityczne	Lewica	25	69	6	101
	Centrum	24	69	8	195
	Prawica	25	67	8	184
	Trudno powiedzieć	23	67	11	162

Tabela 3

ODPOWIEDZI UŻYTKOWNIKÓW INTERNETU					
		Czy zgadza się Pan(i) z następującym stwierdzeniem czy też nie? Samodzielne leczenie się na podstawie informacji znalezionych w internecie, bez wcześniejszej konsultacji z lekarzem, jest ryzykowne			Liczba osób
		Zgadzam się	Nie zgadzam się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		91	6	3	649
Płeć	Mężczyźni	90	7	4	304
	Kobiety	92	6	2	346
Wiek	18–24 lata	93	4	3	74
	25–34	90	7	3	177
	35–44	89	9	2	159
	45–54	95	4	1	104
	55–64	94	3	3	79
	65 lat i więcej	85	8	7	56
Miejsce zamieszkania	Wieś	88	8	4	216
	Miasto do 19 999	96	3	1	92
	20 000 – 99 999	95	3	2	167
	100 000 – 499 999	90	6	4	109
	500 000 i więcej mieszk.	86	13	1	65
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	87	11	2	65
	Zasadnicze zawodowe	93	4	3	125
	Średnie	92	5	3	235
	Wyższe	90	7	2	225
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	89	10	1	113
	Średni personel, technicy	92	8		33
	Pracownicy adm.-biurowi	90	10		55
	Pracownicy usług	94	6		54
	Robotnicy wykwalifikowani	94	1	4	76
	Robotnicy niewykwalifik.	96	4		27
	Rolnicy	92		8	31
	Pracujący na własny rach.	92	6	2	37
	Bezrobotni	85	12	2	27
	Emeryci	88	6	6	76
	Renciści	94		6	18
	Uczniowie i studenci	98	2		38
	Gospodynie domowe i inni	87	8	5	65
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	93	6	1	111
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	88	10	2	70
	sekt. pryw. poza rolnict.	93	5	1	215
	prywatnym gosp. rolnym	93		7	34
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	81	18	1	67
	Od 650 zł do 999 zł	94	3	2	74
	Od 1000 zł do 1399 zł	96	1	3	92
	Od 1400 zł do 1999 zł	93	6	1	92
	2000 zł i więcej	94	5	1	114
Ocena własnych war. mater.	Złe	86	14		33
	Średnie	91	4	5	210
	Dobre	92	7	1	407
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	89	6	5	22
	Raz w tygodniu	90	8	2	276
	1–2 razy w miesiącu	96	1	2	100
	Kilka razy w roku	91	6	3	160
	W ogóle nie uczestniczy	88	7	5	85
Poglądy polityczne	Lewica	90	8	2	101
	Centrum	90	6	4	195
	Prawica	90	8	2	184
	Trudno powiedzieć	94	3	3	162

Tabela 4

ODPOWIEDZI UŻYTKOWNIKÓW INTERNETU					
		Czy zgadza się Pan(i) z następującym stwierdzeniem czy też nie? Porady osób w internecie, które zmagają się z tym samym problemem zdrowotnym, np. chorują na tę samą chorobę, są często bardziej wartościowe niż porady lekarza			Liczba osób
		Zgadzam się	Nie zgadzam się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		26	63	10	649
Płeć	Mężczyźni	27	61	12	304
	Kobiety	25	65	10	346
Wiek	18–24 lata	32	60	8	74
	25–34	30	62	8	177
	35–44	23	63	13	159
	45–54	28	60	12	104
	55–64	23	63	14	79
	65 lat i więcej	10	81	9	56
Miejsce zamieszkania	Wieś	25	65	10	216
	Miasto do 19 999	29	62	10	92
	20 000 – 99 999	30	59	11	167
	100 000 – 499 999	25	63	11	109
	500 000 i więcej mieszk.	13	73	14	65
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	39	58	3	65
	Zasadnicze zawodowe	28	59	13	125
	Średnie	24	65	11	235
	Wyższe	22	66	12	225
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	23	66	10	113
	Średni personel, technicy	21	68	11	33
	Pracownicy adm.-biurowi	27	65	9	55
	Pracownicy usług	32	56	12	54
	Robotnicy wykwalifikowani	33	53	15	76
	Robotnicy niewykwalifik.	24	61	15	27
	Rolnicy	18	72	10	31
	Pracujący na własny rach.	19	70	11	37
	Bezrobotni	38	56	6	27
	Emeryci	17	68	15	76
	Renciści	23	59	18	18
	Uczniowie i studenci	28	66	6	38
	Gospodynie domowe i inni	30	65	5	65
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	22	69	10	111
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	30	59	11	70
	sekt. pryw. poza rolnict.	27	60	12	215
	prywatnym gosp. rolnym	14	72	14	34
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	19	76	4	67
	Od 650 zł do 999 zł	28	65	7	74
	Od 1000 zł do 1399 zł	30	57	12	92
	Od 1400 zł do 1999 zł	25	63	12	92
	2000 zł i więcej	26	65	10	114
Ocena własnych war. mater.	Złe	13	71	16	33
	Średnie	24	63	13	210
	Dobre	28	63	9	407
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	33	63	4	22
	Raz w tygodniu	23	68	9	276
	1–2 razy w miesiącu	31	54	15	100
	Kilka razy w roku	24	67	9	160
	W ogóle nie uczestniczy	32	55	13	85
Poglądy polityczne	Lewica	26	63	11	101
	Centrum	23	69	8	195
	Prawica	28	61	11	184
	Trudno powiedzieć	27	60	13	162

Tabela 5

ODPOWIEDZI UŻYTKOWNIKÓW INTERNETU					
		Czy zgadza się Pan(i) z następującym stwierdzeniem czy też nie? W internecie na tematy związane ze zdrowiem często wypowiadają się ludzie niemający odpowiedniej wiedzy i kompetencji, żeby udzielać porad innym			Liczba osób
		Zgadzam się	Nie zgadzam się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		84	9	7	649
Płeć	Mężczyźni	81	8	10	304
	Kobiety	86	10	4	346
Wiek	18–24 lata	90	9	1	74
	25–34	84	10	6	177
	35–44	84	8	8	159
	45–54	84	7	9	104
	55–64	78	13	9	79
	65 lat i więcej	83	6	11	56
Miejsce zamieszkania	Wieś	82	9	9	216
	Miasto do 19 999	87	10	2	92
	20 000 – 99 999	85	9	5	167
	100 000 – 499 999	87	8	6	109
Wykształcenie	500 000 i więcej mieszk.	78	10	11	65
	Podstawowe / gimnazjalne	88	12		65
	Zasadnicze zawodowe	75	14	12	125
	Średnie	84	8	8	235
Grupa społeczna i zawodowa	Wyższe	88	7	5	225
	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	86	9	5	113
	Średni personel, technicy	86	7	7	33
	Pracownicy adm.-biurowi	88	7	5	55
	Pracownicy usług	87	10	2	54
	Robotnicy wykwalifikowani	83	5	11	76
	Robotnicy niewykwalifik.	79	16	5	27
	Rolnicy	73	9	18	31
	Pracujący na własny rach.	76	14	9	37
	Bezrobotni	79	19	2	27
	Emeryci	80	7	13	76
	Renciści	83	10	6	18
	Uczniowie i studenci	93	7		38
	Gospodynie domowe i inni	87	10	3	65
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	89	6	4	111
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	84	11	5	70
	sekt. pryw. poza rolnict.	83	9	8	215
	prywatnym gosp. rolnym	73	11	16	34
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	78	18	4	67
	Od 650 zł do 999 zł	87	11	2	74
	Od 1000 zł do 1399 zł	92	5	4	92
	Od 1400 zł do 1999 zł	86	8	6	92
	2000 zł i więcej	87	7	6	114
Ocena własnych war. mater.	Złe	71	21	8	33
	Średnie	82	8	10	210
	Dobre	86	9	6	407
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	80	15	5	22
	Raz w tygodniu	85	9	7	276
	1–2 razy w miesiącu	79	12	9	100
	Kilka razy w roku	83	9	7	160
	W ogóle nie uczestniczy	90	5	5	85
Poglądy polityczne	Lewica	84	13	3	101
	Centrum	85	8	7	195
	Prawica	81	11	8	184
	Trudno powiedzieć	86	7	7	162

Tabela 6

		ODPOWIEDZI UŻYTKOWNIKÓW INTERNETU			Liczba osób
		Czy zgadza się Pan(i) z następującym stwierdzeniem czy też nie? Kupowanie przez internet leków jest ryzykowne, bo nie wiadomo, co tak naprawdę kupujemy			
		Zgadzam się	Nie zgadzam się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		84	12	4	649
Płeć	Mężczyźni	84	11	5	304
	Kobiety	84	14	3	346
Wiek	18–24 lata	86	13	1	74
	25–34	81	14	5	177
	35–44	81	15	4	159
	45–54	88	11	1	104
	55–64	84	8	8	79
	65 lat i więcej	90	6	4	56
Miejsce zamieszkania	Wieś	87	10	4	216
	Miasto do 19 999	84	13	3	92
	20 000 – 99 999	84	10	5	167
	100 000 – 499 999	81	14	5	109
	500 000 i więcej mieszk.	77	23		65
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	91	9		65
	Zasadnicze zawodowe	94	4	3	125
	Średnie	86	10	4	235
	Wyższe	74	20	6	225
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	79	16	5	113
	Średni personel, technicy	86	10	4	33
	Pracownicy adm.-biurowi	74	18	8	55
	Pracownicy usług	93	7		54
	Robotnicy wykwalifikowani	90	6	3	76
	Robotnicy niewykwalifik.	88	7	5	27
	Rolnicy	91	6	3	31
	Pracujący na własny rach.	83	11	7	37
	Bezrobotni	92	6	2	27
	Emeryci	86	7	8	76
	Renciści	85	15		18
	Uczniowie i studenci	78	21	2	38
	Gospodynie domowe i inni	76	24		65
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	89	9	2	111
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	87	9	5	70
	sekt. pryw. poza rolnict.	81	14	6	215
	prywatnym gosp. rolnym	92	5	2	34
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	84	16		67
	Od 650 zł do 999 zł	78	20	2	74
	Od 1000 zł do 1399 zł	81	14	5	92
	Od 1400 zł do 1999 zł	87	10	3	92
	2000 zł i więcej	83	11	5	114
Ocena własnych war. mater.	Złe	77	19	5	33
	Średnie	81	15	4	210
	Dobre	86	10	4	407
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	74	26		22
	Raz w tygodniu	84	12	4	276
	1–2 razy w miesiącu	82	13	4	100
	Kilka razy w roku	89	9	3	160
	W ogóle nie uczestniczy	80	13	7	85
Poglądy polityczne	Lewica	78	17	5	101
	Centrum	84	12	3	195
	Prawica	81	15	4	184
	Trudno powiedzieć	90	6	4	162